

ታህሳስ 26 ቀን 2009 ዓ/ም

ዳኞች፡- አልማው ወሌ

ሙስጠፋ አህመድ

አብርሃ መሰለ

አብዬ ካሣሁን

እትመት አሰፋ

አመልካች፡- ወ/ሮ አስቴር ሌንጂሶ ጠበቃ ገናናው ተሾመ ቀረቡ

ተጠሪ፡- 1. ሽታዬ ግርማ ቀረቡ

2. አቶ ተስፋዬ ወ/አየሱስ ታልፏል

መዝገቡ ተመርምሮ ተከታዩ ፍርድ ተሰጥቷል።

ፍ ር ድ

ጉዳዩ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁጥር 278(2) ድንጋጌ መሰረት የተዘጋ ክስ አዲስ ክስ የሚቀርበበት መሆን ያለመሆኑን የሚመለከት ነው። ክርክሩ የተጀረመው የአሁኑ አመልካች በተጠሪዎች ላይ በኩል ወረዳ ፍርድ ቤት በ09/06/2007 ዓ/ም በመሰረቱት ክስ መነሻ ነው። አመልካች በክላሻው ላይ በገብረ ጉራቻ ከተማ ቀበሌ 02 ክልል ውስጥ በ264 ካ/ሜትር ለመኖሪያ ቦታ ቀርቶላቸው ቁጥሩ 505-02 የሆነውን ሁለት ክፍል ቆርቆሮ ቤት ሰርተው ይዘው እንደሚገኙ፣ በተጠሪዎች መካከል በተደረገው ክርክር በመ/ቁጥር 116321 በሆነው ላይ የተሰጠውን ውሳኔ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁጥር 358 አግባብ ሲቃወሙም ፍርዱ ተፈፅሟል በሚል ምክንያት ተቀባይነት ያጡ ቢሆንም አዲስ ክስ የማቅረብ መብታቸው የተጠበቀላቸው መሆኑን፣ በመ/ቁጥር 32342 በሆነው ላይ ክሱን አቅርበውም በወቅቱ ክርክሩን ለመቀጠል በቂ ማስረጃ ባለማቅረባቸው በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁጥር 278 መሰረት የተዘጋውና አዲስ ክስ የማቅረብ መብታቸው የተጠበቀላቸው መሆኑን ዘርዝረውና ተጠሪዎች በውሳኔ ቤቱን የያዙባቸው መሆኑን ጠቅሰው ውሳኔው ተነስቶ ቤቱን እንዲለቁላቸው ይወሰን ዘንድ ዳኝነት ጠይቀዋል። የአሁኗ 1ኛ ተጠሪ ለክሱ በሰጡት መልስም ለክሱ ምክንያት በሆነው ጉዳይ ላይ አመልካች በመ/ቁጥር 32342 ክስ ከፍተው የተዘጋው አመልካች በመ/ቁጥር

30084 በሆነ ላይ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁጥር 41 መሰረት ጣልቃ ገብተው አቤቱታው ውድቅ የሆነባቸው መሆኑን፤ ይግባኝ ጠይቀው ተቀባይነት ሲያጡም በጉዳዩ ላይ የሰበር አቤቱታ አቅርበው በክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት እየታየ መሆኑን፤ ቤቱ በመ/ቁጥር 11631 በሆነ ላይ በተወሰነላቸው ውሳኔ መሰረት በመ/ቁጥር 15736 በሆነ የአፈፃፀም መዝገብ ቤቱን የተረከቡ መሆኑን ዘርዝረው ክሱ ውድቅ ሊሆን ይገባል በማለት ተከራክረዋል። የአሁኑ 2ኛ ተጠሪ ባለመቅረባቸው ጉዳዩ በሌሉበት እንዲታይ ተደርጎአል። የስር ፍርድ ቤትም ጉዳዩን መርምሮ በመ/ቁጥር 11631 በሆነ ተጠሪዎች ባቀረቡት ክርክር ቤቱ የባልና ሚስት የጋራ ሃብት ነው ተብሎ መወሰኑን፤ በዚህ ውሳኔ መሰረት አፈጻጸም ቀጥሎ ውሳኔው መፈጸሙን፤ አመልካች በመ/ቁጥር 11631 የፍርድ መቃወሚያ አቅርበው ፍርዱ ተፈጽሞአል በሚል ምክንያት ተቀባይነት ያጡ መሆኑን፤ በመ/ቁጥር 32342 ክስ አቅርበው መልስ ከተሰጠበት በኋላ አመልካች በ22/10/06 በተጻፈ ማመልከቻ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁጥር 278 መሰረት ክሱን ያነሱት ጉዳያቸው በመ/ቁጥር 30084 በሆነ መፍትሔ ሊያገኝ ይችላል በሚል ምክንያት መሆኑንና በዚህ መዝገብ ያቀረቡት ጥያቄም ቤቱ የእኔ ነው የሚል ቢሆንም ክርክሩ ቀጥሎ መብት የላቸውም ተብሎ ጉዳዩን በመጀመሪያ ደረጃ በተመለከተው ፍርድ ቤት ውድቅ ተደርጎ አመልካች በይግባኝ ወደ ክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ወስደው በመ/ቁጥር 196228 በሆነው ላይ ውድቅ ከሆነባቸው በኋላ ጉዳዩን ወደ ክልሉ ሰበር ሰሚ ችሎት ወስደው በመታየት ላይ የሚገኝ መሆኑን ዘርዝሮ አመልካች በመ/ቁጥር 30084 በሆነ ላይ መፍትሔ ያገኛል በማለት በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁጥር 287(2) በመ/ቁጥር 323412 የቀረበውን ክስ ከአዘጉ በኋላ አዲስ ክስ ማቅረባቸው ስነ ስርዓታዊ አይለም በማለት ክሱን በብይን ውድቅ አድርጎታል። በዚህ ብይን አመልካች ቅር በመሰኘት ይግባኛቸውን ለሰሜን ሸዋ ዞን ከፍተኛ ፍርድ ቤት ቢያቀርቡም ተቀባይነት አላገኙም። ከዚህም በኋላ የሰበር አቤቱታቸውን ለክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት ቢያቀርቡም በጉዳዩ ላይ በተሰጠው ብይን የተፈጸመ መሰረታዊ የሆነ የሕግ ስህተት የለም ተብሎ አቤቱታቸው ተሰርዞባቸዋል። የአሁኑ የሰበር አቤቱታ የቀረበውም ይህንኑ ብይን በመቃወም ለማስለወጥ ነው። የአመልካች የሰበር አቤቱታ መሰረታዊ ይዘት በመ/ቁጥር 30084 በተሰጠው ብይን በይግባኝና በክልሉ ሰበር ሰሚ ችሎት እየታየ ያለው ጭብጥ ጉዳዩ መቅረብ የሚችልበት የስነ ስርዓት አግባብን ሲሆን አዲስ የቀረበው ክስ ግን መሰረታዊ መብትን ለማስከበር የቀረበ ሁኖ እያለ የበታች ፍርድ ቤቶች በመ/ቁጥር 32342 የቀረበው ክስ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁጥር 278(2) የተዘጋ ነው በማለት ውድቅ ማድረጋቸው ያላግባብ ነው የሚል ነው። አቤቱታው ተመርምሮም በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁጥር 278(2) የተዘጋ መዝገብ አዲስ ክስ ሊቀርብበት አይገባም ተብሎ የአመልካች ክስ ውድቅ የመደረጉን አግባብነት ለመመርመር ተብሎ ለዚህ ችሎት የቀረበ ሲሆን 1ኛ ተጠሪ ቀርበው ከአመልካች ጋር በፅሁፍ ክርክር ያደረጉ ሲሆን 2ኛ ተጠሪ ግን በሕጉ አግባብ ጥሪ ተደርጎላቸው ባለመቅረባቸው ምክንያት በፅሁፍ መልስ የመስጠት መብታቸው

ታልፏል። በወረዳው ፍርድ ቤት በመ/ቁጥር 32342 የተሰጠው ትዕዛዝ ግልባጭም እንዲቀርብ ተደርጎ ከመዝገቡ ጋር እንዲያያዝ ተደርጓል።

ከክርክሩ መገንዘብ የተቻለው አመልካች በመ/ቁጥር 32342 ያቀረቡትን ክስ ያስዘገጉት በመ/ቁጥር 30084 ላይ ያቀረቡት የቤቱ ባለቤትነት ጥያቄ ምላሽ ያስገኛልኛል ሲሆን በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁጥር 278(2) መሰረት በመ/ቁጥር 32342 ያቀረቡት ክስ ሲዘጋውም አዲስ ክስ የማቅረብ መብታቸው የተጠበቀ መሆኑን የትዕዛዙ ግልባጭ የማያሳይ መሆኑን ነው።

ከዚህ አንጻር ጉዳዩን ስንመለከተውም የወረዳው ፍርድ ቤት በሰጠው ብይን እንደተመለከተው አመልካች አከራካሪውን ቤት በተመለከተ ቤቱ ይለቀቅልኝ በማለት በመ/ቁ 32342 አቅርበውት የነበረውን ክስ በራሳቸው ፈቃድ በመ/ቁጥር 30084 በቀረበው ክስ እልባት ያገኛል በሚል እምነት ክሱን አንስቻለሁ በማለት አቤቱታ አቅርበው መዝገቡን ስለማዘጋታቸው ፍርድ ቤቱ ማስረጃውን በመመልከት አረጋግጧል። አመልካች በዚህ መልኩ በተውጡ ነገር አዲስ ክስ ለማቅረብ የሚችሉበትን መብት ፍርድ ቤቱ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ህ/ቁ 278(2) ድንጋጌ መሰረት የጠበቀላቸው ስለመሆኑ በአመልካች በኩል የቀረበ ክርክርና ማስረጃ የሌለ ከመሆኑም በላይ በመ/ቁጥር 32342 የተሰጠው ትዕዛዝ ይዘትም ይህንኑ አያሳይም። ከፍ/ብ/ሥ/ሥ/ህ/ቁ 279(1) ግልፅ ድንጋጌ መረዳት እንደሚቻለውም ከሳሽ ያለፈቃድ በተውጡ ወይም በሰረዙት ነገር ሌላ ክስ ሊያቀርቡ አይችሉም። ስለሆነም አከራካሪውን ቤት በተመለከተ አመልካች በተጠሪዎች ላይ ቤቱ ይለቀቅልኝ በሚል ክስ አቅርበው በራሳቸው ፈቃድ ክሱን ያነሱ መሆኑን ገልፀው ፍ/ቤቱ መዝገቡን የዘጋውና አዲስ ክስ የማቅረብ መብታቸው የተጠበቀላቸው ስለመሆኑ ክርክርና ማስረጃ ያላቀረቡ በመሆኑ ያለ ፍርድ ቤት ፈቃድ በተውጡ ወይም በሰረዙት ነገር ክስ ሊያቀርቡ አይችሉም ተብሎ የተሰጠው ብይን ህጉን የተከተለ ነው ከሚባል በቀር የህግ ስህተት የተፈፀመበት ሆኖ አላገኘነውም። በዚህም ምክንያት ተከታዩን ወስነናል።

ው ሳ ኔ

1. በኩዩ ወረዳ ፍርድ ቤት በመ/ቁጥር 34512 በ11/07/2007 ዓ/ም ተሰጥቶ በሰሜን ሸዋ ዞን ከፍተኛ ፍርድ ቤት በመ/ቁጥር 49489 በ21/07/2007 ዓ/ም፣ በክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት በመ/ቁጥር204171 በ11/09/2007 ዓ/ም የፀናው ብይን በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁጥር 348(1) መሰረት ጸንቷል።
2. አመልካች በተጠሪዎች ላይ ቤቱ ይለቀቅልኝ በሚል ክስ አቅርበው በራሳቸው ፈቃድ ክሱን ያነሱ መሆኑን ገልፀው ፍ/ቤቱ መዝገቡን የዘጋውና አዲስ ክስ የማቅረብ መብታቸው የተጠበቀላቸው ስላልሆነ ያለ ፍርድ ቤት ፈቃድ በተውጡ ወይም በሰረዙት ነገር ክስ ሊያቀርቡ አይችሉም ተብሎ በተሰጠው ብይን የተፈጸመ መሰረታዊ የሆነ የሕግ

- ስህተት የለም ብለናል። ሆኖም አመልካች በመ/ቁጥር 30084 ባቀረቡት የባለቤትነት ጥያቄ ላይ ክርክራቸውን በስርዓቱ መሰረት ከማቅረብ ይህ ብይን አያግዳቸውም ብለናል።
3. በዚህ ችሎት በተደረገው ክርክር የወጣውን ወጪና ኪሳራ የየራሳቸውን ይቻሉ ብለናል።

ት ዕ ዛ ዝ

በ14/07/2008 ዓ/ም የተሠጠው እግድ ተነስቷል።

መዝገቡ ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ ብለናል።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት።